

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Extension of Pineapple Production Accordance with Good Agricultural Practices by Farmers
in Prachuap Khiri Khan Province

ปาณิสรา เอกจัน (Panisara Eakjeen)¹ เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalernsak Toomhirun)² จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปและสภาพการผลิตสับปะรด 2) ศึกษาการให้ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ศึกษาและเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และ 5) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 5,368 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ตัวอย่าง จำนวน 373 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรเป็นเพศชายอายุเฉลี่ย 51.17 ปี ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสบการณ์การปลูกสับปะรดเฉลี่ย 24.1 ปี มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.05 คน มีแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.73 คน พื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 26.08 ไร่ รายได้จากการผลิตสับปะรด 40,841.58 บาท/ไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 25,791 บาทต่อไร่ เกษตรกรปลูกสับปะรดโดยใช้พันธุ์ปัตตาเวีย ส่วนมากปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยว จำหน่ายผลผลิตเข้าโรงงานแปรรูป 2) เกษตรกรให้ความสำคัญในด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ด้านการพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษาและการขนส่ง อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเทียบกับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3) เกษตรกรมีปัญหาด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลในประเด็นขาดการอบรมความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่รับผิดชอบในระดับมาก มีปัญหาน้อยที่สุดในด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะด้านปัญหาราคาปัจจัยการผลิตสูง ปริมาณผลผลิตที่ล้นตลาด และการป้องกันกำจัดโรคเหี่ยวสับปะรด 4) เกษตรกรได้รับการส่งเสริมทุกด้านในระดับน้อย เมื่อเทียบกับความต้องการการส่งเสริมด้านความรู้ในการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุด ในประเด็นการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ส่วนวิธีการส่งเสริมที่เกษตรกรต้องการ คือ การเยี่ยมเยียนในแปลง และการทัศนศึกษาดูงานอยู่ในระดับมากที่สุด 5) ปัจจัยด้านอายุของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นและมีรายได้จากการเกษตรที่เพิ่มขึ้น มีผลให้การผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย แนวทางการส่งเสริม คือ ส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยพิจารณาจากความต้องการของเกษตรกร และส่งเสริมผ่านช่องทางที่เหมาะสม ได้แก่ การใช้สื่อบุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และการเยี่ยมเยียนในแปลง การทัศนศึกษาดูงาน และการบรรยายให้แก่เกษตรกร ตามลำดับ

คำสำคัญ การผลิตสับปะรด การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การส่งเสริม

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail panisaraeakjeen08@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail artoom@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail arkjin@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) general conditions and pineapple production conditions 2) Giving importance and practices according to Good Agricultural Practice by Farmers 3) problems and suggestions regarding to Good Agricultural Practices by Farmers 4) the comparison between the receiving and the needs for extension on Good Agricultural Practices, and 5) the analysis of factors impacting the practice according to Good Agricultural Practices and the extension guidelines for Good Agricultural Practices. This research was survey research. The population of this study was 5,368 pineapple production farmers in Prachuap Khiri Khan province. The sample size of 373 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling method. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using descriptive statistics such as T-test, multiple regression analysis, and content analysis. The results of the research found that 1) farmers were male with the average age of 51.17 years old, completed higher secondary education, had the average experience in pineapple production of 24.1 years, had the average labor in the household of 2.05 people, had the average hired labors of 2.73 people, had the average pineapple production area of 26.08 Rai, earned the average income from pineapple production of 40,841.58 Baht/Rai, and had the average production cost of 25,791 Baht/Rai. Farmers grew Smooth Cayenne pineapple. Most of them grew single type of plant and distributed the products to the processing factory. 2) Farmers focused and practiced according to Good Agricultural Practices on data recording and checking, product resting, the movement in the crops, the restoration and transportation at the highest level Compared to the practiced them at the moderate level. 3) Farmers faced with the problems regarding personal hygiene on the issue that they lacked the appropriate knowledge training to the practitioners as per their responsible roles at the high level. They faced with the least level of problem on the harvest and post-harvest practices. Farmers suggested on the issue of price of factors production, oversupply of the products, and pineapple wilt disease and pest controls. 4) Farmers received the extension in every aspect at the low level. Compared to the needed the extension on the knowledge on pineapple production according to Good Agricultural Practices at the highest level regarding data recording and checking. For the extension method, farmers wanted to get the visit to their crops and field trips at the highest level. 5) Factors such as the increasing age of farmers and the increasing income from agriculture have resulted in the production of pineapples according to good agricultural practices tending to increase as well. The extension guidelines included the extension of pineapple production according to Good Agricultural Practices by considering the needs of farmers and through the appropriate method of extension such as the use of personal media, electronic media, publication media and the visitation to the crops, field trip, and lecture for farmers, respectively.

Keywords: Pineapple production, Good agricultural practice, Extension

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์สับปะรดรายใหญ่ของโลก ผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรด ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง ในปี 2565 ประเทศไทยส่งออกสับปะรดในรูปแบบผลิตภัณฑ์รวม 512,574 ตัน มูลค่า 23,869 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) ประเทศไทยมีการปลูกสับปะรด 446,987 ไร่ โดยพื้นที่ที่มีการปลูกสับปะรดมากที่สุด คือ ภาคกลาง 301,160 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 3,993 – 4,018 กิโลกรัม/ไร่/ปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566)

นโยบายของประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ตามยุทธศาสตร์สับปะรด ปี 2560 -2569 เน้นการผลิตสับปะรดคุณภาพ สร้างความยั่งยืนอุตสาหกรรมสับปะรดไทย มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ด้านการผลิต ให้มีการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม เกษตรกรและโรงงานวางแผนการผลิตและทำสัญญาข้อตกลง (Contract Farming) 2) ด้านการแปรรูป กำหนดให้โรงงานแปรรูปสับปะรดต้องรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practice) 3) ด้านการตลาด ให้มีการซื้อขายผลิตภัณฑ์สับปะรดในตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Future Market) หาดตลาดใหม่เพิ่ม และ 4) การบริหารจัดการ ได้แก่ การพัฒนาฐานข้อมูลสับปะรด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีพื้นที่ปลูกสับปะรดมากที่สุดในประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ มีพื้นที่ปลูกสับปะรด 323,849 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2565) มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์สับปะรด จำนวน 12 แห่ง ในปัจจุบัน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีเพียงบางส่วนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่งผลถึงคุณภาพผลผลิตไม่ได้ตามมาตรฐานที่โรงงานแปรรูปสับปะรดต้องการ ทำให้ประสบปัญหาการถูกตัดราคาในการขายผลผลิต หรือทำให้ผลผลิตสับปะรดถูกปฏิเสธการรับซื้อ เนื่องจากผลผลิตมีสารเคมี (สารไนเตรด) ตกค้างในผลผลิตและส่งผลกระทบต่อราคาขายผลผลิตที่ตกต่ำทุกปี ในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดจำนวนมาก

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงมีความจำเป็นในการศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน พัฒนา ส่งเสริมให้การสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ได้ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านประเด็น วิธีการส่งเสริมและด้านการสนับสนุนที่จะมีผลทำให้เกิดการดำเนินงานส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาการเกษตรให้มีความเหมาะสมสำหรับเกษตรกรยิ่งขึ้น นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์

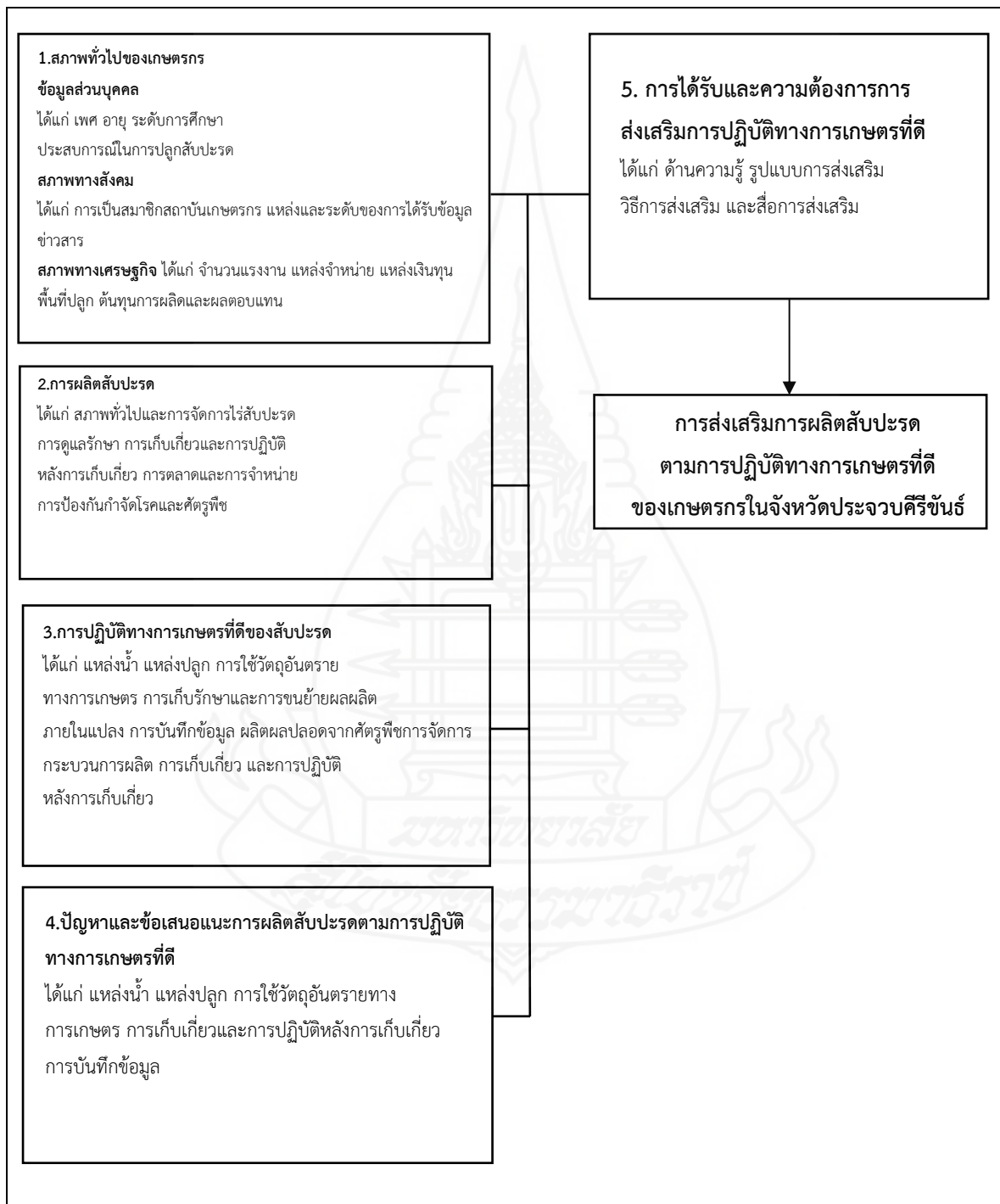
1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและสภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการให้ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 5,368 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปและสภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร และตอนที่ 4 การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.93 และตรวจสอบความเที่ยง (reliability consistency) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.812 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.791 และตอนที่ 4 เท่ากับ 0.785 จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2567 ถึงเดือนมิถุนายน 2567 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (paired t-test) การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เชื่อมโยงเข้าสู่ตัวแปรตามกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นนำผลการวิจัยจากตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 4 มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นภาพโมเดลการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเกษตรกร

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 6 ตอน ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 76.9) อายุเฉลี่ย 51.17 ปี การศึกษาระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ 41.0) สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 คน ประสบการณ์การปลูกสับปะรดเฉลี่ย 24.10 ปี แรงงานในครัวเรือนในการทำการเกษตรเฉลี่ย 2.05 คน แรงงานจ้างเฉลี่ย 2.73 คน พื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 26.08 ไร่ รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 429,568.36 บาทต่อปี รายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 325,316.35 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 121,474.53 บาทต่อปี ใช้เงินทุนจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 36.6 รองลงมาเป็นทุนของตนเอง ร้อยละ 32.2 มีเครื่องจักรทางการเกษตร ร้อยละ 86.9 เกษตรกร ร้อยละ 58.4 เป็นสมาชิกองค์กรการเกษตร โดยเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 56.0 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 80.7

2. สภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกร

เกษตรกรผลิตสับปะรดส่วนใหญ่ปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย ร้อยละ 94.6 สภาพดินร่วนปนทราย ร้อยละ 38.6 รองลงมาเป็นดินร่วน ร้อยละ 35.4 ปลูกสับปะรดเป็นพืชเชิงเดี่ยว ร้อยละ 83.6 เกษตรกรไม่มีการให้น้ำ ร้อยละ 44.8 ใส่ปุ๋ยเคมีในการบำรุงสับปะรด ร้อยละ 60.4 มีการบังคับดอกสับปะรด ร้อยละ 97.1 โรคในแปลงสับปะรดที่พบมากที่สุด คือ โรคเหี่ยว ร้อยละ 80.4 มีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 76.7 ดัชนีการเก็บเกี่ยวที่เกษตรกรใช้พิจารณาการสุกของผลสับปะรด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

คือ การนับอายุ ร้อยละ 97.3 เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตสับปะรดเข้าโรงงาน ร้อยละ 95.4 โดยส่งโรงงานด้วยตัวเอง ร้อยละ 64.1

เกษตรกรมีต้นทุนการปลูกและดูแลรักษาเฉลี่ย 25,791.02 บาทต่อไร่ เป็นค่าแรงงาน 13,351.14 บาทต่อไร่ ค่าวัสดุ 12,013.07 บาทต่อไร่ และค่าเช่าที่ดิน 426.81 บาทต่อไร่ โดยมีผลผลิตเฉลี่ย 3,774.53 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขาย 10.82 บาทต่อกิโลกรัม รายได้รวม 40,841.58 บาท/ไร่

3. การให้ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญต่อ การปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับ 1) การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ ค่าเฉลี่ย 4.35 และ 2) การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษา และการขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 4.28) เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยปฏิบัติในระดับมากในข้อกำหนด 1) พื้นที่ปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.20) 2) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.12) และ 3) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.08) เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างแบบจับคู่ระหว่างการให้ความสำคัญและการปฏิบัติ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (paired t-test) พบว่า เกษตรกรมีระดับการให้ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยิ่ง ($p < 0.01$) จำนวน 7 ข้อกำหนด มีเพียงข้อกำหนดการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระดับความสำคัญและระดับการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด (n=373)

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับสับปะรด	ความสำคัญ			การปฏิบัติ			การเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	t	P Value
1. แหล่งน้ำ	3.75	0.432	มาก	2.83	0.472	ปานกลาง	0.985	0.000**
2. พื้นที่ปลูก	3.85	0.317	มาก	4.20	0.190	มาก	24.587	0.000**
3. การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	4.02	0.366	มาก	3.34	0.618	ปานกลาง	22.952	0.000**
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว	3.78	0.769	มาก	4.12	0.343	มาก	8.260	0.000**
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	4.04	0.826	มาก	4.08	0.491	มาก	1.120	0.263
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษา และการขนส่ง	4.28	0.596	มากที่สุด	3.35	0.578	ปานกลาง	23.508	0.000**
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	3.37	0.408	มาก	3.12	0.257	ปานกลาง	10.039	0.000**
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ	4.35	0.278	มากที่สุด	2.91	0.671	ปานกลาง	35.299	0.000**
เฉลี่ยรวม	3.93	0.246	มาก	3.35	0.351	มาก	19.250	0.000**

การแปลผล 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

* มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ** มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล ในประเด็น ขาดการอบรมความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ตามหน้าที่ ที่รับผิดชอบในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) แต่มีปัญหาน้อยที่สุดในประเด็น 1) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.24) และ 2) การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษา และการขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 1.59) เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะในด้านปัญหาราคาปัจจัยการผลิตสูง ปริมาณผลผลิตที่ล้นตลาด และการป้องกันกำจัดโรคเหี่ยวสับประรด

5. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้รับการส่งเสริมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.35) มีความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) โดยพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการปลูกและการดูแลสับประรดในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56) รองลงมาเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตสับประรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) 2) วิธีการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.55) และ 3) สื่อบุคคลในการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยที่เกษตรกรต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการเกษตร ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.49 ตามลำดับเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างแบบจับคู่ระหว่างการได้รับและความต้องการ โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (paired t-test) พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p < 0.01$) ในทุกประเด็น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการผลิตสับประรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ($n=373$)

การส่งเสริมการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับสับประรด	การได้รับ			ความต้องการ			การเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	t	P Value
1. ความรู้								
1.1 การปลูกและการดูแลสับประรด	4.14	0.842	มาก	4.56	0.513	มากที่สุด	13.380	0.000**
1.2 การผลิตสับประรดตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	3.17	0.452	ปานกลาง	3.85	0.203	มาก	20.326	0.000**
2. ช่องทางการส่งเสริม								
2.1 สื่อบุคคลในการส่งเสริม การเกษตร	2.03	0.429	น้อย	3.34	0.175	มาก	96.243	0.000**
2.2 สื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริม การเกษตร	1.59	1.597	น้อยที่สุด	2.49	0.383	น้อย	45.420	0.000**
2.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการ ส่งเสริมการเกษตร	1.56	0.491	น้อยที่สุด	2.65	0.755	ปานกลาง	29.186	0.000**
3. วิธีการส่งเสริม	1.62	1.62	ปานกลาง	3.55	0.355	มาก	61.602	0.000**
เฉลี่ยรวม	2.35	0.100	น้อย	3.38	0.159	ปานกลาง	103.23	0.000*

การแปลผล 1.00-1.80 = น้อยที่สุด 1.81-2.60 = น้อย 2.61-3.40 = ปานกลาง 3.41-4.20 = มาก 4.21-5.00 = มากที่สุด

* มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ** มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

6. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (Y) โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ (X_1) จำนวนแรงงานนอกครัวเรือน (X_2) จำนวนผลผลิตสับปะรด (X_3) ราคาขาย (X_4) รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) รายได้ในการขายสับปะรด (X_6) การฝึกอบรม (X_7) และ ประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด (X_8) พบว่า มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ อายุ (X_1) รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) และประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด (X_8) โดยสร้างเป็นสมการในการทำนายได้ดังนี้

$$1) \text{ สมการ } \hat{Y} = 3.685 + 0.009 (X_1) + 3.956E-7 (X_5) - 0.017 (X_8)$$

$$2) \text{ สมการมาตรฐาน } \hat{Z} = 0.275 (X_1) + 0.356 (X_5) - 0.504 (X_8)$$

$$R = 0.533 \quad R^2 = 0.285 \quad F = 23.045 \quad p \text{ value} < 0.05$$

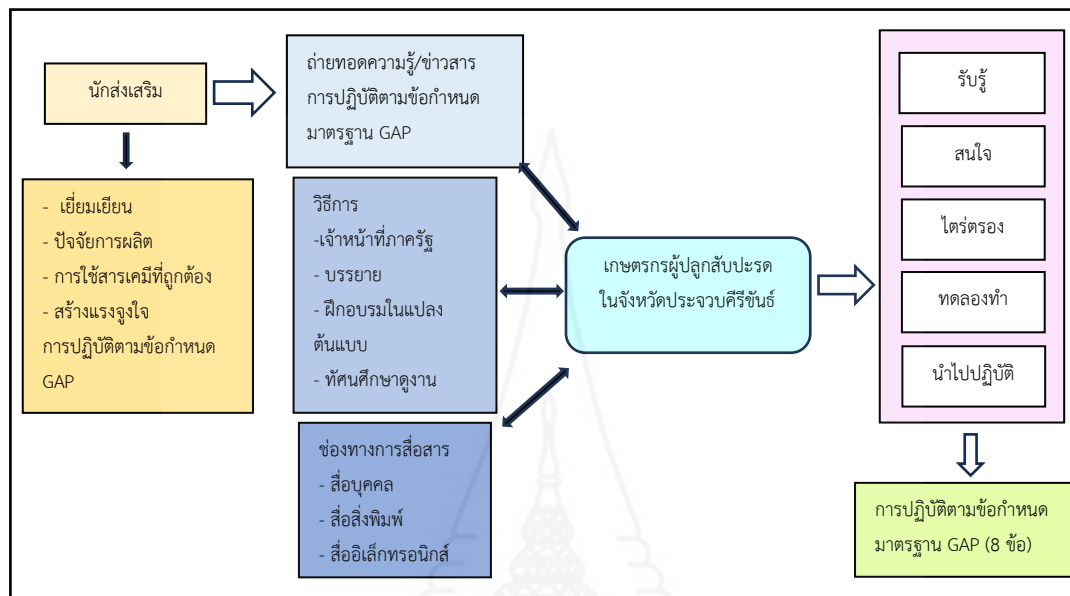
สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านอายุของเกษตรกร และปัจจัยด้านรายได้ภาคการเกษตร มีผลต่อความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น มีรายได้ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น มีผลให้การผลิิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนประสบการณ์การปลูกสับปะรดมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้น มีผลให้การผลิิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง โดยสมการนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (Y) ได้ ร้อยละ 28.5 ($R^2 = 0.285$)

7. การวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยจากตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 4 มาทำการสังเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ได้แก่ ทฤษฎี SMCR ของเบอร์โล และกระบวนการยอมรับ ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร กำหนดเป็นแนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดังภาพที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรของเกษตรกร

จากภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. นักส่งเสริม หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน เกษตรกรต้นแบบ ที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การใช้สื่อบุคคล การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และวิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมเยียน ในแปลง การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรมในแปลงต้นแบบ การบรรยายให้แก่เกษตรกร ตามลำดับและมีบทบาทในการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ/หรือภาคอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาด้านองค์ความรู้ และอาจสนับสนุน ด้านงบประมาณ ปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น ในด้านการผลิตสับปะรดปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2. เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบทบาทในการพัฒนาตนเอง และกลุ่ม โดยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาผลผลิตให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต และต่อยอดการปฏิบัติและพัฒนาให้ดีขึ้น พร้อมกับการแบ่งปัน เผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักวิชาการให้กับผู้อื่นที่ต้องการต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 76.9) อายุเฉลี่ย 51.17 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา แก้วใหญ่ (2562, น. 80) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 66.7) มีอายุเฉลี่ย 51.17 ปี เนื่องจากเกษตรกรเพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ด้วยลักษณะของงานเป็นงานที่ใช้แรงงานเป็นหลัก จึงเป็นกำลังสำคัญในการปลูกสับปะรด ปี เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดส่วนใหญ่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 41.0) แตกต่างกับศิริรัตน์ รักน้ำเที่ยง (2562, น.104) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดเลย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 60.7) เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกสับปะรด 24.10 ปี ในขณะที่ ศิริรัตน์ รักน้ำเที่ยง (2562, น.104) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดเลย มีประสบการณ์การปลูกสับปะรดเฉลี่ย 6.03 ปี เนื่องด้วยเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีปลูกสับปะรดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ จึงได้ซึมซับและเรียนรู้การปลูกสับปะรดจนสามารถสืบทอดและรับช่วงดูแลจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.05 คน สอดคล้องกับวาสนา แก้วใหญ่ (2562, น. 80) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.40 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานนอกครัวเรือน (แรงงานจ้าง) 2.73 คน สอดคล้องกับน้ำฝน พวงนางแย้ม (2555, น. 35) ศึกษาการปลูกสับปะรดโรงงานตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ตำบลเกษตรสุวรรณ อำเภอบ่อทองจังหวัดชลบุรี พบว่า มีแรงงานจ้างประจำในการทำไร่สับปะรดเฉลี่ย 2.71 และแรงงานจ้างชั่วคราวเฉลี่ย 3.76 คน เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 36.71 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 26.08 ไร่ ในขณะที่ ไพสิน สังข์สงเคราะห์ (2562, น. 85) พบว่า เกษตรกรในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีขนาดพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 30.03 ไร่ เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรรอบปีที่ผ่านมา (2566) เฉลี่ย 320,576.41 บาทต่อปี ใกล้เคียงกับอรณพ สอนชา (2560, น.35) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่รายได้จากการเกษตร เฉลี่ย 363,730.77 บาทต่อปี

เกษตรกรร้อยละ 58.4 การเป็นสมาชิกองค์กรการเกษตร โดยเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกสับปะรด สอดคล้องกับอรณพ สอนชา (2560, น.64) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดหนองคาย จำนวนน้อยกว่าครึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรด จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 80.7 แตกต่างกับวาสนา แก้วใหญ่ (2562, น. 80) พบว่า โดยส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากกว่า อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตสับปะรดให้กับเกษตรกรมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการลงพื้นที่ให้คำปรึกษา หรือการติดตามเยี่ยมเยียนเกษตรกร

2. สภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

เกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียร้อยละ 94.6 ดินมีสภาพเป็นดินร่วนปนทราย ร้อยละ 38.6 ลักษณะการปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยว สอดคล้องกับสุภิญญา สันตะกิจ (2555, น. 86) ศึกษาสภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ในอำเภอหัวหินทั้งหมด ปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย ซึ่งส่วนใหญ่ปลูกสับปะรดในพื้นที่ที่มีสภาพดินร่วนปนทรายโดยใช้หน่อเป็นส่วนใหญ่ และปลูกแบบพืชเดี่ยว ในด้านการดูแลรักษาสับปะรด เกษตรกรร้อยละ 44.8 ไม่มีการให้น้ำสับปะรด โดยจะอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว สอดคล้อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

กับอรรถพร สอนชา (2560, น.64) พบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดอาศัยน้ำฝนทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีในการบำรุงสับปะรด มีการบังคับดอกสับปะรด ร้อยละ 97.1 โรคที่พบในแปลงสับปะรดส่วนใหญ่คือโรคเหี่ยว ร้อยละ 80.4 แมลงศัตรูที่พบ คือ มด ร้อยละ 98.1 ในการป้องกันกำจัดโดยส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สารเคมี ร้อยละ 76.7 สอดคล้องกับ สุภา ออมจิตร (2563, น.13-14) ศึกษาการส่งเสริมการจัดการดินเพื่อการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรที่ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไปส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมี วิธีการใส่ปุ๋ยจะใส่ทางดิน และพ่นทางใบ การจำกัดวัชพืชส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีอย่างเดียว จะมีการบังคับดอกด้วยการใช้สารเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลิตสับปะรดเพื่อส่งเข้าโรงงานแปรรูปสับปะรด ร้อยละ 95.4 โดยการส่งเข้าโรงงานด้วยตนเอง (ได้รับโควตาจากโรงงาน) ร้อยละ 64.1 สอดคล้องกับ สุภา ออมจิตร (2563, น.13) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายสับปะรดส่งโรงงาน/บริษัท เนื่องจากโรงงานให้ราคาสูง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และยังเป็นแหล่งที่ต้องการผลผลิตสับปะรดในปริมาณมาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการแปรรูปผลผลิต และมีเกษตรกรส่วนน้อยที่มีการแปรรูปเป็นสับปะรดกวน และทำน้ำสับปะรด

3. การให้ความสำคัญและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับ 1) การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ (ค่าเฉลี่ย 4.35) และ 2) การพักผลผลิตการขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษา และการขนส่ง (ค่าเฉลี่ย 4.28) ซึ่งแตกต่างกับ ไพลิน สังข์สงเคราะห์ (2562, น. 92) พบว่า การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงความคิดเห็น และเชิงปฏิบัติที่เกษตรกรยอมรับน้อยที่สุด คือ การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจึงอ่านและเขียนไม่ได้

เกษตรกรมีการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยปฏิบัติในระดับมากในข้อกำหนด 1) พื้นที่ปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.20) 2) การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.12) และ 3) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.08)

4. ปัญหาและข้อเสนอนแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านราคาปัจจัยการผลิต ปริมาณผลผลิตที่ล้นตลาด และการป้องกันกำจัดศัตรูสับปะรด ซึ่งสอดคล้องกับ ไพลิน สังข์สงเคราะห์ (2562, น. 93) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาดต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก คือ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ภาครัฐต้องรักษาผลประโยชน์ ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร ให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุดรวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการผลิตและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร

5. การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า

เกษตรกรได้รับการส่งเสริมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.35) มีความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.38) โดยพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้ด้านการปลูกและการดูแลสับปะรดในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56) รองลงมาเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.58) 2) วิธีการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.55) และ 3) สื่อบุคคลในการส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.44) โดยที่เกษตรกรต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมการเกษตร ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.49) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา แก้วใหญ่ (2562, น. 88) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการความรู้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ในระดับมาก ได้แก่ ด้านมาตรฐานการผลิต การบำรุงรักษา เช่น การให้น้ำ การให้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและโรคแมลง เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตสับปะรด

6. การทดสอบสมมติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างแบบจับคู่ระหว่างการได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยใช้สถิติการทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (paired t-test) พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ($p < 0.01$) ในทุกประเด็น โดยเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากกว่าการได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.38 และ 2.35 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการมากกว่าการได้รับการส่งเสริมในทุกประเด็น

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (Y) โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ (X_1) จำนวนแรงงานนอกครัวเรือน (X_2) จำนวนผลผลิตสับปะรด (X_3) ราคาขาย (X_4) รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) รายได้ในการขายสับปะรด (X_6) การฝึกอบรม (X_7) และประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด (X_8) พบว่า มีตัวแปรจำนวน 3 ตัว ที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ อายุ (X_1) รายได้ในภาคการเกษตร (X_5) และประสบการณ์ในการปลูกสับปะรด (X_8) พบว่าปัจจัยด้านอายุของเกษตรกร และปัจจัยด้านรายได้ภาคการเกษตร มีผลความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น มีรายได้ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น การผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนประสบการณ์การปลูกสับปะรด มีผลความสัมพันธ์ในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกสับปะรดเพิ่มขึ้น การผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็จะมีแนวโน้มลดลง

7. แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า นักส่งเสริม หน่วยงานภาครัฐ/ภาคเอกชน เกษตรกรต้นแบบ ที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้ให้ความรู้ คำแนะนำแก่เกษตรกร ในการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การใช้สื่อบุคคล การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และวิธีการที่เหมาะสม ได้แก่ การเยี่ยมเยียนในแปลง การทัศนศึกษาดูงาน การฝึกอบรมในแปลงต้นแบบ การบรรยายให้แก่เกษตรกร ตามลำดับ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ/หรือภาคอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาด้านองค์ความรู้ และอาจสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น ในด้านการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีบทบาทในการพัฒนาตนเองและกลุ่ม โดยให้ความร่วมมือกับกับเจ้าหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาผลผลิตให้ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต และต่อยอดการปฏิบัติ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นพร้อมกับการแบ่งปันเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักวิชาการให้กับผู้อื่นที่ต้องการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยสรุปเป็นข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางให้แก่ผู้สนใจได้ศึกษาต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

ผลการวิจัยพบว่าจากการวิจัยพบว่า ในการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้นเกษตรกรยังขาดการปฏิบัติในด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

1) ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล เกษตรกรมีการให้ความสำคัญและการปฏิบัติที่น้อย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพด้านความปลอดภัยของผลผลิตสับปะรด ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการปนเปื้อนได้ ดังนั้นเกษตรกรควรมีความตระหนักให้ความสำคัญให้มาก ไม่ละเลยในการปฏิบัติ เปลี่ยนมุมมองจากการปฏิบัติเดิม ๆ โดยการปรึกษาเจ้าหน้าที่นักส่งเสริม หรือ การศึกษาจากเกษตรกรต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

2) ด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบ เกษตรกรควรมีการบันทึกเป็นประจำเพราะจะทำให้ทราบถึงต้นทุนการผลิต และทำให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ จะส่งผลถึงการแก้ปัญหาในด้านลดต้นทุนการผลิตในส่วนที่ไม่จำเป็นออกไปได้

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า การได้รับและความต้องการของเกษตรกรทั้งด้านความรู้และช่องทางการส่งเสริม ในการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความต่างกันอย่างชัดเจนในด้านสถิติ จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบที่น้อย และมีความต้องการความรู้ด้านนี้มากที่สุด แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ควรให้การให้ความรู้และเติมเต็มให้เกษตรกรมากขึ้นกว่าเดิม โดยวิธีการเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง หรือที่บ้านเกษตรกรพูดคุยและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกษตรกรพบในการบันทึกข้อมูล หาวิธีที่น่าสนใจและง่ายต่อการปฏิบัติ เช่น ออกแบบเล่มการบันทึกข้อมูลที่มีความน่าสนใจ ตัวอักษรที่ใหญ่ขึ้น มีภาพประกอบที่สื่อถึงข้อมูลนั้นๆ ที่ต้องการให้เกษตรกรกรอกบันทึก อาจมีการทำคลิปวิดีโอแนะนำการบันทึกข้อมูลที่ดูต้นต้น กระตุ้นความสนใจให้เกษตรกรอยากปฏิบัติตาม ส่งเสริมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟสบุค หรือการนำไปเปิดให้เกษตรกรดูตอนจัดอบรม เจ้าหน้าที่มีการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ควรทำงานในชมแบบเดี่ยว ๆ ดังนั้นควรมีทักษะด้านการประสานงานที่ดี สร้างเครือข่ายกับผู้นำชุมชน หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อมาร่วมบูรณาการงานในพื้นที่ อบรมความรู้ในการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้กับเกษตรกร และเน้นย้ำความสำคัญในประเด็นที่เกษตรกรเกิดปัญหาปฏิบัติได้น้อยตามข้อกำหนด สร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรในรูปแบบที่น่าสนใจ ง่ายต่อความเข้าใจและการปฏิบัติของเกษตรกร

3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรเป็นตัวกลางในการประสานงานต่อเกษตรกร และภาคโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสับปะรด (ไตรภาคี) เพื่อร่วมกันทำข้อตกลงด้านการวางแผนการผลิตสับปะรด ให้ปริมาณผลผลิตสับปะรดที่ออกสู่ตลาดมีปริมาณที่ใกล้เคียงหรือตรงตามความต้องการการรับซื้อของโรงงาน และควบคุมคุณภาพการผลิตโดยใช้มาตรฐานการผลิตสับปะรดตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการทำข้อตกลงด้านราคาของสับปะรดให้เป็นที่ยอมรับได้ทั้งฝ่ายเกษตรกรและโรงงานแปรรูปสับปะรด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป กำหนดได้เป็น 3 เรื่อง ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรได้รับการส่งเสริมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในเรื่อง ความต้องการความรู้และปัจจัยปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2.2 ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการบันทึกข้อมูลและการตามสอบที่น้อย ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในเรื่อง วิธีการที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสับปะรด เพื่อหาวิธีที่ง่ายและน่าสนใจในการจัดบันทึกข้อมูลการผลิตสับปะรดของเกษตรกร

2.3 ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังขาดวิธีการในการป้องกันกำจัดศัตรูสับปะรดที่ยั่งยืน และเป็นแนวทางเดียวกัน ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการโรคเหี่ยวสับปะรดแบบผสมผสาน เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรมีวิธีการป้องกันกำจัดโรคเหี่ยวสับปะรดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565).ฐานข้อมูลการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร. ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2566 จาก

<https://farmer.doae.go.th/>

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2563). วิธีการและการสื่อสารในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร.ใน ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 5) นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์. 2563). การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร.ใน ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 10) นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เปรมจิต โทณะบุตร. (2559). การผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ไพลิน สังข์สงเคราะห์. (2562). การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

วาสนา แก้วใหญ่. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (2566). รายงานสถิติข้อมูลพื้นฐานพืช(อ้อยสำเนา) ข้อมูลเอกภาพ ปี 2565 สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2565). ข้อมูลด้านการเกษตรรายสินค้าสับปะรด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปี 2565. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2565 จาก

https://www.prachuapkhirikhan.go.th/_2018/content/general

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2565). รายงานสถิติข้อมูลพื้นฐานพืช.(อัดสำเนา) ข้อมูลเอกภาพ ปี 2565 สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557). มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ สับปะรด *GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR PINEAPPLE*. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2564). มาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2565 จาก <https://WWW.acfs.go.th>
- สุภา ออมจิตร. (2563). ศึกษาการส่งเสริมการจัดการดินเพื่อการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุภิญญา สันตะกิจ. (2555). การผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอหัวหิน เกษตรกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อรณพ สอนชา. (2560). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตสับปะรดของเกษตรกร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- Jump, N. (1978). Psychometric Theory (2nd ed). New York : McGraw Hill.